

**2007 YILI MERKEZÎ YÖNETİM BÜTÇE
KANUNU TASARISI İLE 2005 MALÎ YILI GENEL
VE KATMA BÜTÇE KESİN HESAP KANUNU
TASARILARININ PLAN VE BÜTÇE
KOMİSYONU GÖRÜŞME
TUTANAKLARI**

BAŞKAN. Sait AÇBA

BAŞKANVEKİLİ: Mehmet Altan KARAPAŞAOĞLU (Bursa)

KATİP. Mehmet SEKMEN (İstanbul)

-----O-----

22.11.2006

İÇİNDEKİLER

- ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
- ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI
 - ÖZEL ÇEVRE KORUMA KURUMU BAŞKANLIĞI
- ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
- DEVLET METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

.....

BAŞKAN – Efendim, teşekkür ederiz.

Bendeki listeye göre, Akif Bey, sizde sıra.

Buyurun efendim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, bürokrasinin değerli temsilcileri; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı bütçesi değerlendirilirken, benim genellikle üzerinde durduğum konu, sosyal güvenlik sisteminin finansmanında ne durumdayız, ne yapmalıyız, eksiklerimiz nerededir? Bunları çözümlenmeden, sosyal güvenliğin diğer sorunlarını çözmek mümkün değildir diye düşünüyorum. O nedenle, hemen her bütçede ağırlıklı olarak bu konuya değinme ihtiyacını duyuyorum. Bugünkü konuşmam da bu çerçevede olacak.

İnsan yaşamını düzenleyen iki grup güvence vardır. Bunların birincisi, sivil güvenceler olarak isimlendirdiğimiz kişilerin mülkiyet hakkını, yaşama hakkını güvence altına alan güvencelerdir, teminatlardır. Bir diğeri de, sosyal devletin paralelinde, kişinin yaşadığı sürece karşılaşılabilecek risklere karşı, kişinin güvence altına alınmasını sağlayan diğer güvencelerdir. Bu güvenceler, sosyal devlet olarak isimlendirdiğimiz devletin vermiş olduğu bu güvenceler, 20'nci Yüzyılda ortaya çıkmış ve halen devam etmektedir. İnsanlığın 17'nci Yüzyıldaki ulus devlet buluşundan sonra, en büyük buluşu, en büyük aşaması, refah devleti aşamasına gelmiş olmasıdır. Refah devleti, kısaca isimlendirirsek, sosyal devlet, kişilerin gelecekteki risklere karşı yaşamlarını güvence altına alan bir sosyal anlayıştır, devlet uygulamasıdır. Bu çok önemli bir buluştur. Özellikle İkinci Dünya Savaşından sonra harap olmuş olan Avrupa'nın güvencesiz insanlarını, güvencesiz toplumlarını güvence altına alan bir uygulamadır. Ulus devlet ve refah devleti, sosyal devlet karşılıklı etkileşim içindedirler. Aslında, refah devleti, ulus devleti de güçlendiren bir sistemdir. Ancak, 80'li yıllarla başlayan, 90'lı yıllarla hız kazanan küreselleşme sosyal devleti ciddi bir tehdit altında bırakmıştır. Neden? Çünkü, küreselleşme dediğimiz kavram, özünde sermaye hareketlerinin serbest kalmasına dayanan, dünya ticaretinin

önündeki engellerin kalkmasına dayanan veya böyle bir sonucu yaratan bir süreçtir. Böyle bir süreçte bütün ülkeler sermaye için daha uygun bir yatırım ortamı oluşturmak amacıyla, başta vergi indirimleri olmak üzere birçok önlem almaktadır, birçok teşvik uygulamasına gitmektedir. Vergi rekabeti olarak isimlendirdiğimiz vergi indirimleri, ülkelerin doğal olarak vergi gelirlerinin azalmasına yol açmaktadır. Belki bu indirimler yapılırken vergi tabanının genişletilmesi gibi birtakım önlemleri de ülkeler uygulamaya koymaktadır; ama, bunun bir sınırı vardır bir yerde, bir yerden sonra oran indirimine devam etmek kaçınılmaz olarak vergi gelirlerinde azalışa yol açacaktır, bu kaçınılmaz bir sonuçtur.

Öte taraftan, sermaye hareketlerinin serbest olması, dünya ticaretinin önündeki engellerin kalkıyor olması, giderek daha serbest bir dünya olması, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri başka rekabetlerle karşı karşıya bırakmıştır. Örneğin, Uzak Doğu Asya ülkelerinin düşük iş gücü maliyetleriyle, gelişmiş veya diğer gelişmekte olan ülkelerin iş gücü maliyetlerini karşılaştırdığımızda, burada, gerçekten, Uzak Doğu Asya ülkelerine kıyasla diğer ülkelerin telafisi pek mümkün gözükmeyen bir olumsuz rekabetle karşı karşıya olduğunu görürüz. Bu da, yine, ne yapmaktadır; bu da, diğer ülkelerdeki prim oranlarını, vergi oranlarını aşağıya düşüren, onun aşağıya inmesine sebep olan bir sonuç yaratmaktadır.

Yine, böyle bir uygulama ne yapmaktadır? Uzak Doğu ülkelerinin düşük iş gücü maliyetleriyle üretim yapıyor olmaları, diğer ülkelerdeki ücretlerin artışı üzerinde de önemli bir engel oluşturmaktadır. Esasen sendikacılığın dünyada ve Türkiye’de güç kaybetmesinin temelinde bu vardır. Bu durum doğal olarak sosyal güvenlik sistemlerinin prim matrahının yeterince artıp artmamasına veya azalmasına yol açmaktadır. Bütün bunlar sosyal devletin karşılaştığı çok ciddi tehditlerdir. Bu sadece bir ülkenin sorunu değil, birçok ülkenin sorunudur. Belki, küreselleşme bir gün farklı bir anlayışla ele alınacak ve vergi oranlarının, prim oranlarının indirilmesine, bir yerde, ülkeler, anlaşmak suretiyle dur diyeceklerdir, bu noktanın, bu aşamanın bir gün geleceğine inanıyorum.

Bizim sosyal güvenlik sistemimiz de, birincisi, bu saydığım açmazlarla karşı karşıya. Bu açmazlar, bizim sosyal güvenlik sistemimizin de açmazı, bizim ekonomimizin de açmazı, toplumumuzun da açmazı. Öte taraftan, bizim başka hangi açmazlarımız var diye baktığımızda; bizde prim hasılatının toplamının diğer ülkelere kıyasla çok düşük olduğunu görüyoruz. Gerek OECD ortalaması gerek Avrupa Birliği ortalamasına baktığımızda, Türkiye’de halen yüzde 7 olan toplam sosyal güvenlik primlerinin gayrisafi yurt içi hasılaya olan oranının, OECD’de yüzde 11,1’de, AB 15 olarak isimlendirilen 15 Avrupa Birliği ülkesinde de yüzde 11,5 düzeyinde olduğunu görürüz. Demek ki, daha o ülkeler düzeyine, üyesi olmaya çalıştığımız Avrupa Birliği ülkelerinin düzeyine gelebilmemiz için, daha prim hasılatında epeyce mesafe almamız gerektiği ortaya çıkıyor. Yani, prim hasılatını artırmamız gerekiyor. Ama, buradaki açmazımız nedir? Prim oranlarına baktığımızda da, bizdeki prim oranlarının, yine, üyesi olmaya çalıştığımız Avrupa Birliği ülkelerine kıyasla veya OECD ülkelerine kıyasla çok yüksek olduğunu görüyoruz. Yani, yüksek prim oranlarıyla çok daha az bir prim hasılatını sağlıyoruz. Problem burada. Bunu nasıl aşacağız? Evet, çözüm nedir? Çözüm prim oranlarını indirmektir. Prim oranlarını indirmek çözüm, bu açık; ama, öte taraftan da prim hasılatında hangi noktada olduğumuzu ortaya koydum. Demek ki, hem prim hasılatını artırma yükümlülüğüyle, zorunluluğuyla karşı karşıyayız hem de prim oranlarını, istihdam üzerindeki vergi yükü oranlarını indirme gerçeğiyle karşı karşıyayız. Bu ikisini nasıl telif edeceğiz, nasıl bir arada uygulamaya geçireceğiz? Türkiye’nin sorunu buradadır. İşte, bu noktada kayıt dışı ekonominin kayda alınması, vergilendirilmesi ihtiyacı ortaya çıkıyor; çözüm burada. Ama, maalesef, Hükümet bunu çokça söylemiş olmasına rağmen, kayıt dışı ekonomiyi kayda alacağını çokça söylemiş olmasına rağmen, bugüne kadar bu konuda ciddi bir adım atmış değildir. Kısa ismiyle KADİM olarak isimlendirilen

projenin de bu sorunu aşacağı, çözeceği kanaatinde değilim; çünkü, sorun, prim oranlarının yüksekliğindedir, istihdam üzerindeki vergi yükünün yüksekliğindedir. Biz, istihdam üzerindeki vergi yükü oranında yüzde 42,7'lik bir orana sahibiz, 2004 yılı rakamı. OECD ortalaması... 2005, düzeltiyorum, yanlış bir oran vermeyeyim size. Evet, 2005. Daha evvel 2004 yılı oranını veriyordum ben, 2004 yılı oranını 42,7 olarak vermiştim yine; ama, OECD son yayınında onu 42,8 olarak, muhtemelen, bizim ülkemizin verdiği bilgiye göre düzeltti. 42,7 2005 yılı oranı. Demek ki, değişen bir şey yok. OECD ortalaması bu konuda yüzde 27,7, AB 15 ortalaması da 31,6. Gerçekten çok yüksek bir...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Akif Bey, toparlayalım lütfen.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Bu vermiş olduğum rakam imalat sanayinde istihdam edilen evli, iki çocuklu bir işçinin karşılaştığı istihdam üzerindeki yük olarak karşılaştığı vergi yükünün ele geçen ücrete oranıdır.

Evet, bunu çözebilmek için oranları indirmemiz gerekir dedim. Bunun çözümünü de, kayıt dışı ekonomiyi kayıt altına almaktır. Ancak, KADİM Projesi bunu gerçekleştirmekte yetersizdir. Çünkü, prim oranlarının indirilmesi gibi bir uygulama KADİM'de yoktur, bu, zaten, yasa konusudur. Kayıt dışı ekonominin vergilenmesi için bir takım araçları Hükümetin vergi yasalarıyla buraya getirmesi gerekir, onu destekleyici başka önlemler olabilir; ama, özü oradadır, özü orada düzenlenmek zorundadır. Bugüne kadar bunları getirmemiştir.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Önce vergi oranlarını indirelim, sonra mı mücadele edelim diyorsunuz?

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Hayır, hayır, ikisi eşzamanlıdır. Onu, artık, Hükümet, idare planlar, ne zaman indirirsek, nasıl olur, o konuşulabilir, o ayrı bir şey. Bu yok. Bilemiyorum, yeni hazırlanan Gelir Vergisi Kanunu Tasarı'sında böyle bir şey var mı, onu da bilemiyorum. Ama, bu olmadan, ben, bu konuda bir başarı sağlayabileceğimiz kanaatinde değilim. Yani, dönüp dönüp hep aynı şeyi konuşuruz. Sonuçta büyümeyen bir pastayı herkese dağıtmaya çalışırız, bunda da başarılı olamayız, hiç kimseyi, hiçbir kesimi mutlu edemeyiz. Birinci gerçek bu.

Kayıt dışı ekonominin nedeni kayıtlı sisteme dahil olmanın maliyetinin yüksek olmasıdır, temel nedeni budur. Bu maliyeti aşağıya çekmedikçe, birçok güzel önlemi genelgelere yazabiliriz; ama, başarılı olamayız.

Bu değerlendirmeden sonra, ben, yine, işsizlik fonuna ilişkin bir değerlendirme yapmak istiyorum. İşsizlik fonunun rakamlarına baktığımda, şuradan Devlet Planlama Teşkilatının Genel Ekonomik Hedefler ve Yatırımlar Kitabında yer alan tablodan ilgili bilgileri ben vermek istiyorum yine.

Evet, şimdi, 2007 projeksiyonunu veriyorum, 2007 tahminini veriyorum. 2007 yılında işsizlik sigortası fonu gelirlerinin 7,2 milyar YTL olacağı öngörülüyor. Buna karşılık giderlerinin 629 milyon YTL olacağı tahmin ediliyor. Yani, gelirlerinin sadece yüzde 8,7'sini harcayacak 2007 yılında işsizlik sigortası. Gelir gider farkı 6,6 milyar YTL, toplam fon varlığı da 30,2 milyar YTL değerli arkadaşlar. Şimdi, 30,2 milyar YTL'lik bir fon varlığına sahibiz. 2007 yılı gelir gider farkı 6,6 milyar YTL'yi de, yine bu kitapta yer alan kamu sektörü borçlanma gereği tablosuna bakarsak, kamunun borçlanmasını desteklemek üzere, borçlanma ihtiyacını azaltmak üzere kullandığımızı görürüz, zaten, tahvil ve hazine bonosuna yatırılmış durumda bu fark. Yani, işsizlik sigortasını, hükümetlerin, önceki hükümetlerin de şimdiki Hükümetin de kullandığı yer devlet iç borçlanma senetleri. Fonu burada kullanıyoruz. İşsizlere yaptığımız ödeme son derece sembolik. Bir kere bunu değiştirmek gerekir. İşsizlik oranlarını düşürememiş durumdayız. Çok sembolik bazı düşüşler var; ama, bu kadar büyük

bir işsizlik oranıyla karşı karşıyaysak, işsizlik sigortasını amacına uygun olarak kullanmak zorundayız, işsizleri, birincisi desteklemeliyiz nakdî ödemelerle.

İşsizlik sigortasından yapılması gereken ikinci konu, işsizlerin, yani, işini kaybetmiş olanların daha doğrusu, bilgi, beceri ve mesleki eğitimlerini artırmak, onlara bir meslek kazandıracak eğitimi vermektir. İşsizlik sigortasını başarıyla uygulayan ülkelere baktığımızda, bu eğitim için yapılan harcamaların o ülkelerde çok ciddi boyutlarda olduğunu görürüz. Yani, nakdî ödeme biraz daha belki ikinci planda kalıyor o ülkelerde; çünkü, nakdî ödemenin avantajları yanında başka dezavantajları da var. Oysa, bir meslek edindirme yönünde yapılacak bir eğitim harcamasının, kişinin iş bulacak olması nedeniyle, çok daha kalıcı bir şekilde o kişinin işsizliğine çözüm olduğu açıktır. O nedenle, bu eğitim harcamalarına bence çok önem vermelidir işsizlik sigortası fonu ve bu amaçla fon harcama yapmalıdır. Eğer, bunları da yapmayacaksak, yapılması gereken, değerli arkadaşlar, fon prim oranlarını gözden geçirip, düşürmektir. Şu an işverenler için yüzde 2, çalışanlar için yanılmıyorsam yüzde 1, devlet katkısı yine yüzde 1 olan bu oranları düşürelim değerli arkadaşlar. Çünkü, fon amacına uygun çalışmıyor, amacına uygun bir hizmet vermiyor, toplanan her türlü prim, işte, biraz önce sözünü ettiğim, istihdam üzerindeki vergi yükünü artıran bir unsur. Yüzde 42,7'yle OECD birincisiyiz biz istihdam üzerindeki vergi yükünde. O zaman, işveren prim oranını, işçi prim oranını, gerekirse devlet katkısını daha aşağıya indirmek suretiyle istihdam maliyetini düzeltelim, indirelim; çünkü, toplanan her prim, üretimden ve yatırımdan çekilen, alınan bir kaynaktır değerli arkadaşlar.

Ben, bunları söylemek için söz aldım.

Bir de, Zekai Beyin istihdamla ilgili bazı verileri oldu. Yine, Sayın Bakanın istihdama yönelik, işsizliğe yönelik bazı değerlendirmeleri oldu, o konuda birkaç cümle söylemek istiyorum.

Sayın Bakanın kapsamlı açıklamasına teşekkür ediyorum, çok güzel bir sunuş yaptılar. Ancak, işsizlikle ilgili bölümde, genellikle yapılan, diğer Sayın Bakanların da yaptığı, burada da oldu, Sayın Bakanın konuşması da aynı çerçevedeydi. İşsizlik oranları verilirken veya istihdamda sağlanan ilerlemeler verilirken iş gücüne katılma oranı kesinlikle irdelenmiyor. İş gücüne katılma oranını irdelenmeden, onu göz önünde bulundurmadan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

M. AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

... yapılacak olan analizler, kesinlikle doğru olmaz, bizi yanlış yerlere götürür. İstihdama katılma oranının düştüğünü hepimiz biliyoruz, bunu, tekrar tekrar oranlarıyla vermeme gerek yok. Zekai Bey kadın istihdamında son yılda bir artış olduğunu, bir önceki yıla göre, yani, 2006'da 2005'e göre bir artış olduğunu söyledi, o kadar kötümser olmayalım anlamında söyledi bunu. Oradaki rakamı vermek istiyorum kadın istihdamında. 2005 sonu oranı, TÜİK'in rakamlarını veriyorum, yüzde 24,8, 2006 Ağustos rakama yüzde 26,5. Ama, değerli arkadaşlar, bu rakamın 2002 yılında yüzde 27,9 olduğunu bilelim, 2002 yılı... 2001'i vermiyorum, kriz yılı; ama, yine yüksektir, ama kıyaslamak doğru değil 2001'le. 2000 yılı da 26,6'dır. Yani, kadın istihdamında Hükümet bir önceki yıla göre belki bir artış sağlamış; ama, Hükümet 2002'deki rakamın çok altına düşmüş, zaten, indirmiş, indirmiş, indirmiş; şimdi onu bir miktar artırmış, bunu başarı olarak görmek, değerlendirmek mümkün değil. İş gücüne katılma oranı da, mutlaka, kullanmak gerekir işsizlik analizlerinde, iş gücüne katılma oranı sürekli düşerken, yani, nüfus artarken, insanlar çalışmak istemiyorsa, böyle bir istatistik yayınlıyorsa TÜİK bunda bir terslik var demektir. Nüfus artıyor; ama, insanlar bir türlü iş gücüne katılmıyor; yani, çalışma isteği, iradesi yok. Böyle bir tablo olamaz. Böyle bir tablo, böyle bir istatistik, doğal olarak herkesi tereddüde sevk eder. Tablo odur. İşsizlikteki durum da budur. Hâlâ 2002 işsizlik oranları

seviyesindeyiz. 2002 işsizlik oranlarıyla, 2006'daki işsizlik oranları aşağı yukarı aynıdır. Yıl sonu oranını göreceğiz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

.....

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, Türkiye İş Kurumunu ben bir konuda kutlamak istiyorum. Şu işsizlik sigortası fonu aylık bülteni düzenli olarak, devamlı gelmektedir. Sanıyorum bütün milletvekili arkadaşlarımıza geliyor. Son derece güzel bir bülten, bütün bilgiler var, hiçbir tereddüde, soruya yer vermeyecek şekilde her ay bizi bilgilendirdiği için Sayın Bakana ve Türkiye İş Kurumuna teşekkür ediyorum.

İki sorum var. İşgücü piyasası ihtiyaç analizi yapıyor muyuz acaba? Bir ara böyle bir çalışmanın olduğunu duymuştum. Ne durumdadır, tamamladık mı, bunları kullanabiliyor muyuz?

İkinci sorum da: Halen SSK'ya mensup olan sigortalılarımızın gerek aktif gerek emekli olmuş sigortalılarımızın sağlık hizmetinden yararlanma...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) –...durum nedir? Yani, bir özel hastaneye sevsiz gidebilmekte midirler? Vakıf üniversitelerinin hastanelerine yine aynı şekilde gitme olanakları var mıdır? İki grup hastane arasında bir fark var mıdır?

Teşekkür ederim.

.....

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Plan ve Bütçe Komisyonunun değerli üyeleri, bürokrasinin değerli temsilcileri; ben, su kaynakları üzerinde durmak istiyorum. Türkiye'de suyun kullanımı konusunda Çevre ve Orman Bakanlığının rolü ne olmalıdır? Bu konuda görüşlerimi ifade etmek istiyorum.

Su, bütün dünyada ve Türkiye'de, giderek azalan bir kaynak. Çok çeşitli görüşler var, son otuz yılda, kırk yılda kullanılabilir su kaynaklarının, dünya ölçeğinde dörtte 1'inin azaldığı yönünde görüşler ileri sürülmektedir. Eğer önlem alınmazsa, ileride, gelecekte, gerek Türkiye'de gerekse dünyada kullanılabilir su kaynakları giderek daha azalabilecektir. Su kullanımı, Türkiye'de, su kullanımına ilişkin politikalar, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir, belirlenmektedir. Yine, su konusundaki ulusal ve uluslararası politikaların oluşturulması ve izlenmesindeki koordinasyon ise, Dışişleri Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Ancak, su kullanımının, sadece içmesuyu kullanma suyu ve tarımsal amaçlı kullanım dışında çevresel etkisi de vardır ve bu çevresel etki, genellikle, Türkiye'de, su kullanımında ihmal edilmektedir. Bir sulama projesinin gerçekleştirilmesinde, enerji amaçlı bir baraj projesinin gerçekleştirilmesinde, bunun tarımsal etkisinin ne olacağı veya çevre yönünden etkisinin ne olacağı, genellikle değerlendirilmemektedir. En azından bu politikaların oluşturulmasında ve uygulanmasında sorumlu olan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün böyle bir görevi, yetkisi yoktur. Bu konuda bir koordinasyon içerisinde de değildir diye biliyorum. Dolayısıyla, Türkiye'nin, su konusunda yapması gereken, öncelikle, suyun kullanımına ilişkin olarak bütün alanları, hangi alanda kullanılırsa kullanılsın, bütün alanları kapsayacak şekilde bir çerçeve yasasına ihtiyacı olduğu düşüncesindeyim ve bu su çerçeve yasasında Çevre ve Orman Bakanlığı çok önemli bir görev üstlenmeli diye düşünüyorum. Zaman

zaman basında okuyoruz; Beyşehir Gölünün suyu azaldı, kuruma tehlikesiyle karşı karşıya; efendim, Manyas Gölü, yine aşırı su kullanımı, tüketimi nedeniyle, büyük bir tehlikeyle karşı karşıya; Bafa Gölünde balıklar ölmeye başladı; işte, nehirlerde yine balıkların genel olarak öldüğü, büyük ölümlere yol açan atık suların olduğu, hemen her gün basından okuyoruz. Bütün bunlar, su kullanımında Çevre ve Orman Bakanlığının etkin bir rol üstlenmediğini gösteriyor. Ben, çıkarılacak olan bir su çerçeve yasasıyla birlikte, Çevre ve Orman Bakanlığının bu konuda etkin bir rol üstlenmesi gerektiğini öneriyorum.

Şimdi, Türkiye'deki su varlığına baktığımızda ve su kullanım miktarlarına baktığımızda, gerçekte, Türkiye'nin, sanıldığı gibi su yönünden zengin bir ülke olmadığı ortaya çıkmaktadır. Kişi başına tüketilen su miktarına baktığımızda, Türkiye'de bunun miktarının yıllık 1 400 metreküp civarında olduğunu görüyoruz. Örnek olması açısından birkaç ülke vereceğim, Lübnan'da aynı rakam 1 300 metreküp civarındadır, Irak'ta 2 020 metreküp civarındadır, Asya ülkelerini ortalaması 3 bin metreküp civarındadır. Batı Avrupa ortalaması 5 bin metreküptür. Afrika ortalaması 7 bin metreküptür, Güney Amerika ortalaması 23 bin metreküptür. Dünya ortalaması ise 7 600 metreküptür. Su zengini sayılabilmesi için bir ülkenin, kişi başına düşen yıllık su miktarının en az 8-10 bin metreküp arasında olması gerekmektedir. Kişi başına tüketim miktarı bin metreküpten az olan ülkeler su fakiri ülkelere grubuna giriyor. Bin ie 2 bin metreküp arasında olan ülkeler ise su azlığı yaşayan ülkeler kategorisindedir. Bu çerçevede, Türkiye'nin su zengini değil, su azlığı yaşayan bir ülke konumunda olduğu görülmektedir. Bu nedenle, Türkiye'de, suyun korunması ve kullanımı son derece önem arz etmektedir. Devlet Su İşlerinin sulama politikasını tek başına oluşturması ve uygulaması, çevre açısından çok sakıncalı sonuçlar yaratmaktadır. Son kırk yıl içerisinde, yaklaşık 1 milyon 300 bin hektarlık sulak alan kaybolmuştur çeşitli amaçlarla, toprak kazanmak amacıyla, tarımsal amaçlarla kurutma sonucunda bu sulak alanlar kaybolmuş, ama, bunun sonucunda, ne tarımsal açıdan istediğimiz sonuçları elde edebilmişizdir, aksine, çevre açısından çok da olumsuz sonuçlarla karşı karşıya kalmış durumdayız. Bu nedenle, ben, Sayın Bakana, böyle bir yasanın öncülüğünü yapmak suretiyle, bu yasa çerçevesinde, Çevre ve Orman Bakanlığının etkin bir görev üstlenmesi gerektiğini öneriyorum.

İkinci değinmek istediğim konu, biyodizel konusu. Memnuniyetle görüyorum ki, Çevre Bakanlığının kadrosunda bu konuya ilgi duyan, konunun uzmanı çok değerli arkadaşlarımız var. Tesadüfen elime birkaç çalışma geçti. Bunları Profesör Doktor Mustafa Öztürk yazmış, Çevre ve Orman Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı. Bu çalışmalarını yapan bir teknisyen arkadaşımızın ve aynı zamanda akademisyen olan bir arkadaşımızın, Çevre ve Orman Bakanlığında görev üstlenmiş olmasını, gerçekten bir şans olarak görüyorum. Ben, arkadaşımızı tanımıyorum, sadece çalışmalarını okuma fırsatını buldum. Özellikle biyodizel konusundaki çalışmasından, gerçekten etkilendim. Biyodizelde, ben, şunu önermek istiyorum: Biyodizele biliyorsunuz, Maliye Bakanlığının sevk edip yasalaştırdığı bir düzenlemeyle Özel Tüketim Vergisi getirildi. Doğal olarak, motorin yerine ikame olan biyodizelin de, vergi açısından değerlendirildiğinde bir vergiye tabi olması gerektiği hemen akla gelir. Neden? Çünkü, bu alan eğer vergisiz olursa, bu alana, biyodizele büyük bir talep oluşur. Bu talep motorin tüketimini olağanüstü ölçüde azaltır. Motorin tüketiminin olağanüstü ölçüde azalması, belki giderek ortadan kalkması halinde, Hazine planladığı vergi gelirlerine ulaşamaz. Bu, Özel Tüketim Vergisine sadece mali açıdan, fiskal açıdan yaklaşan bir görüştür.

Özel tüketim vergilerinin başlangıçta çıkış nedeni, hem Türkiye'de hem dünyada Hazineye gelir sağlamaktır. Bütün vergi kanunlarında olduğu gibi, özel tüketim vergisine ilişkin düzenlemelerde de amaç, birinci amaç Hazineye gelir sağlanmasıdır. Ancak, zaman içerisinde dünyada gelirin

artması, insanın refahının artmasına paralel olarak özel tüketim vergisinin fiskal amaç dışında, mali amaç dışında başka amaçlarla da kullanılabilceği ortaya çıkmıştır. Özel tüketim vergileri, artık, gelişmiş ülkelerde, Avrupa Birliği ülkelerinde, başka politika araçlarının da, başka politika alanlarının da bir aracı olabilmektedir. Bir sağlık politikası aracı olarak kullanılabilir, ulaşım politikası aracı olarak kullanılabilir, çevre politikasının aracı olarak kullanılabilir ve akaryakıt ürünlerinden, petrol ürünlerinden alınan Özel Tüketim Vergileri, daha çok çevresel amaçlı olarak kullanılmaktadır. O vergilerin düzeylerinin tespitinde veya alt gruptaki ürünlerin vergi oranlarının ve miktarlarının tespitinde fiskal amaç yanında, çevresel amaç mutlaka gözetilmektedir.

Şimdi, biraz önce sözünü ettiğim, Maliye Bakanlığı hangi çerçevede yaklaşmıştır biyodizelin Özel Tüketim Vergisine; onu ifade ettim.

Burada bir ayırım yapmak gerekiyor. Yani, dediğim gibi, bu alanın vergisiz olması gibi çok kolaya kaçan, bütçe dengelerini bir kenara atan ve gerçekleşmesi mümkün olmayan bir öneride bulunmak istemiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Maliye Bakanlığı, ilgili yasa ve Bakanlar Kurulu, litrede 65 kuruşluk bir vergi tespit etmek suretiyle, diğer motorlardan daha düşük bir vergi belirlemiştir. Bu vergiyle, yine, bu alanı kendince teşvik etmek istemiştir. Ancak, belirlenmiş olan bu rakam, özellikle atık yağları, atık yağlardan elde edilen biyodizeli cezalandırmaktadır ve bu cezalandırma, maalesef, çevre açısından olağanüstü sakıncalı sonuçlar yaratmaktadır.

Türkiye’de atık su kirliliğinin kaynaklarına baktığımızda, bunun bitkisel ve hayvansal yağlardan kaynaklanan bölümünün yüzde 25 olduğunu görüyoruz. Yani, evlerden, işyerlerinden, kanalizasyon sistemine atılan bitkisel ve hayvansal yağlar nedeniyle atık su kirliliğinin meydana geldiğini düşünürsek, toplam atık sudaki kirliliğin yüzde 25’inin bu kaynaktan geldiği bilimsel çalışmalarda ortaya konmuş.

Eğer, önlem alınmazsa -zaten şu an bunun sakıncaların yaşıyoruz- bu atık bitkisel ve hayvansal yağlar kanalizasyon sistemini, atık su arıtma sistemlerini olağanüstü ölçüde kirletmekte ve çok büyük zararlara neden olmaktadır. Bu, diğer gelişmiş ülkelerin, çevre konusunda daha duyarlı bir kamuoyuna sahip olan ülkelerin farkına vardığı ve teşvik ettiği bir alan. Yani, atık yağların toplanmasını bu ülkeler teşvik ediyor, ilave yatırımlara giriyorlar, ilave teşvikler veriyorlar ve böylece, atık su sistemlerinin ve arıtma tesislerinin zarar görmesini önüyorlar. Aynı zamanda, bu, tabii, çevre kirliliğini de önleyen bir uygulama.

Şimdi, eğer, biyodizeldeki Özel Tüketim Vergisinde, litrede 65 kuruşluk Özel Tüketim Vergisinde bir ayırım yapmazsak, tarımsal üretimi teşvik boyutunu... Çevre ve Orman Bakanlığı bütçesini değerlendirmek istemiyorum, bu ayrıca konuşulabilir. Ama, çevre açısından, bu atık bitkisel ve hayvansal yağlardan elde edilen, onun kullanımı suretiyle elde edilen biyodizelin Özel Tüketim Vergisinden istisna edilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Bunu Çevre ve Orman Bakanlığı bütçesinde ifade etmemin nedeni, biraz önce sözünü ettiğim gibi, özel tüketim vergileri sadece bir maliye politikasının, vergi politikasının aracı değildir artık. Bu aracı, Özel Tüketim Vergisini, bence, Çevre ve Orman Bakanlığı da sahiplenmeli ve Özel Tüketim Vergisinin biyodizelle ilgili kısmında, en azından, bu aşamada daha aktif, daha etkin bir rol üstlenmelidir. Bunun vergiden istisna edilmesi için, Çevre ve Orman Bakanlığı daha kamuoyu oluşturan, Maliye Bakanlığı üzerinde gücünü hissettiren, çevre hassasiyetini hissettiren bir konuma gelmek zorundadır diye düşünüyorum.

Şimdi, rakamlar şöyle: Evsel atık dahil toplam Türkiye'de 350 bin ton atık yağ var. Bu 350 bin ton atık yağın toplanmasını gerekiyor. Tabii ki, bunun hepsinin toplanma şansı yok, ister istemez bunun bir kısmı yine kanalizasyon sistemine gidecektir. 200 bin tonu toplanabilir şekilde bir hesap yapılmış. 200 bin tonun hesabını yaparsak, litrede 65 kuruş dersek, aşağı yukarı, demek ki 130 milyon YTL'lik bir Özel Tüketim Vergisi ortaya çıkar. Yani, Türkiye, 130 milyon YTL'lik Özel Tüketim Vergisinden vazgeçmek suretiyle, henüz bu vergi alınmıyor; ama, hani bu alan vergisiz olursa oraya kayar, dolayısıyla, motorin tüketimi o kadar eksilir, vergi kaybımız olur endişesi var ya, o nedenle söylüyorum. Toplam kayıp 130 milyon YTL'dir.

Değerli arkadaşlar, bütçe büyüklükleri, bütçe dengeleri, bu 130 milyon YTL'nin çok başka şekillerde telafi edilmesine izin verecek ölçüdedir. Türkiye, çevre açısından, bu maliyeti bence göze almalıdır. Çok büyük bir maliyet değildir, çok küçük bir maliyettir. Başlangıçta maliyet gibi gözükken bu unsur, aslında, gerçekte, uzun vadeli bakıldığında, karşılaşılabilecek çok daha büyük maliyetlerin önlenmesini sağlayacaktır. Uzun vadede bakıldığında, aslında, herhangi bir kayıp söz konusu değildir mali açıdan da.

Ben, Çevre ve Orman Bakanlığına bu konuyu öneriyorum. Özel Tüketim Vergisi, artık, Sağlık Bakanlığının da konusudur aslında. İşte, örneğin, tütün mamullerinin sağlığa zararlı olması nedeniyle Sağlık Bakanlığı da orada etkin bir rol üstlenebilir. Değerli arkadaşlar, öyledir. Efendim, işte, bu, yine, akaryakıt ürünlerindeki vergiler bir ulaşım politikasını da belli ölçüde etkiler. Vergiyi yüksek tutarsınız, düşük tutarsınız, ulaşım politikasını etkilersiniz. Ulaştırma Bakanlığının konusu bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET ERGÜN DAĞCIOĞLU (Tokat) – 8-10 bakanlığı ilgilendiriyor.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Evet, onu demek istiyorum. Birçok bakanlığı ilgilendirir, ama, belki, Türkiye'nin şu anda bulunduğu noktada, en çok en çok Çevre ve Orman Bakanlığını ilgilendiriyor diye düşünüyorum. Özel Tüketim Vergisi sadece Maliye Bakanlığına bırakılmayacak kadar önemlidir.

Bu konuşmamın daha kısaltılmış bir kısmını gelir bütçesinde de yapmayı planlıyorum. Aynı konuyu, aynı şeyi Maliye Bakanlığına da önereceğim.

Teşekkür ederim.